

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การพัฒนารอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของการพัฒนารอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจประกอบกับองค์ความรู้และหลักการจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาแนวทางในการพัฒนารอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาที่ถูกต้องหลักการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ คือ คุณลักษณะของเล่มวิทยานิพนธ์ คุณลักษณะของกรอบวิทยานิพนธ์ ความเหมาะสมของการพัฒนารอบความคิดการวิจัย และข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลการสังเคราะห์และตีความลักษณะของการพัฒนารอบความคิดการวิจัย ความเหมาะสมของกรอบความคิดการวิจัย และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนารอบความคิดการวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการวิจัย” โดยมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา ที่ผลิตขึ้นในปี พ.ศ.2548 ถึง พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยกำหนดและคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการสัดส่วนของประชากร ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง หรือ จำนวนวิทยานิพนธ์ในแต่มหาวิทยาลัยจึงมีจำนวนไม่เท่ากัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีจำนวนวิทยานิพนธ์ในแต่ละปี มีจำนวนใกล้เคียง เพื่อให้สามารถใช้ในการเปรียบเทียบคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ภายในกลุ่ม และนอกกลุ่มได้โดยไม่ทำให้เกิดค่าความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ผลการวิจัยมากนัก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิทยานิพนธ์นี้ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยที่ใช้เก็บข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ คือ แบบบันทึกการวิเคราะห์การพัฒนารอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การเก็บข้อมูล 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เก็บข้อมูลคุณลักษณะของเล่มวิทยานิพนธ์ และคุณลักษณะของการพัฒนารอบความคิดการวิจัย (ข้อมูลเชิงปริมาณ) และตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลความเหมาะสมของการพัฒนารอบความคิดการวิจัย (ข้อมูลเชิงคุณภาพ)

การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการวิจัย มีวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลในประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาแนวทางการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้อง ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 คือ การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญและข้าชาญด้านระเบียบวิธีการวิจัยในการวิจัยทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาเกี่ยวกับการศึกษามาเป็นเวลายาวนาน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ ดร.วารุณี ลักษณ์โคตี สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ ดร.วิชชุดา กิจจรธรรม สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้แบบการบันทึกการสัมภาษณ์และเทปอัดเสียงระหว่างการสนทนาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ลักษณะและการกระจายของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistical analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำเสนอตารางไขว้ (crosstab) โดยโปรแกรม SPSS สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ผลในการวิจัยนี้ มีการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ส่วน ประกอบด้วย การวิเคราะห์คุณลักษณะของเล่มวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์คุณลักษณะของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย การวิเคราะห์ความเหมาะสมของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำเสนอแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์ สามารถสรุปได้ว่า มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 70.2) มากกว่าการไม่พัฒนากรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 29.8) มหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ร้อยละ 80) และจำนวนน้อยที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 50) เมื่อทำการวิเคราะห์โดยจำแนกตาม ปีการศึกษาพบว่า ปี พ.ศ.2552 (ร้อยละ 24) มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมากที่สุด และปีทีน้อยที่สุด คือ พ.ศ. 2548 (19.5) สาขาวิชาที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมากที่สุด คือ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาพิเศษ (ร้อยละ 96) และน้อยที่สุด คือ สาขาวิชาการสอน (ร้อยละ 38.5) วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกมีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 82.9) มากกว่า วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 65.8) และวิทยานิพนธ์ที่ใช้การวิจัยแบบผสมผสานมีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมากที่สุด (ร้อยละ 84.7) และจำนวนน้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (ร้อยละ 65.7)

จากผลการวิเคราะห์การพัฒนากรอบความคิดการวิจัย สามารถ สรุปได้ลักษณะของ วิทยานิพนธ์ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วิทยานิพนธ์ที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย และ วิทยานิพนธ์ที่ไม่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย โดยมีผลสรุปดังนี้

1.1 ลักษณะของวิทยานิพนธ์ที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยพบว่า จากจำนวน วิทยานิพนธ์ทั้งหมด 400 เล่มนั้น มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยถึงสามในสี่ส่วนของ วิทยานิพนธ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่พบว่า เป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ผลิตขึ้นในปี พ.ศ. 2552 เมื่อดูผลการวิเคราะห์จำนวนวิทยานิพนธ์ที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยจำแนกตามปีที่ผลิต แสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่เพิ่มมากขึ้นทุกๆปี จากข้อสรุปข้างต้น สังเกตได้ว่า นักวิจัยเริ่มตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยเพิ่มมากขึ้น จึงพบว่ามีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมากขึ้นในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกๆปี ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นวิทยานิพนธ์ของสาขาวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาพิเศษ และเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก และวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยศิลปากรทุกเล่มมีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็น

วิทยานิพนธ์ที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน และวิทยานิพนธ์ที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ส่วนใหญ่จะเรียก กรอบความคิดการวิจัย ว่า "กรอบแนวคิดในการวิจัย" และมักจะวางตำแหน่ง การพัฒนากรอบความคิดการวิจัยไว้ในบทที่ 1 (ร้อยละ 59.1) และมักจะพัฒนากรอบความคิด การวิจัยจำนวน 1 กรอบความคิดต่อการวิจัย 1 เรื่อง และมักแสดงกรอบความคิดการวิจัย ประมาณ 1 หน้า

1.2 ลักษณะของวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

ลักษณะของวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็น วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาการสอน มากที่สุด วิทยานิพนธ์ที่ไม่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ผลิตขึ้นในปี พ.ศ. 2548 และเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท และส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ลักษณะของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา

ผลสรุปลักษณะการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในส่วนนี้ จะนำเสนอลักษณะของการ พัฒนากรอบความคิดการวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย โดยนำเสนอผลสรุป 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ ลักษณะการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การแสดงหลักฐานที่มาของกรอบ ความคิดการวิจัย ลักษณะสาระในกรอบความคิดการวิจัย ลักษณะของกรอบความคิดการวิจัย และวิธีการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัย และส่วนที่ 2 คือ ความเหมาะสมของการพัฒนากรอบ ความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย

2.1 ผลการสรุปลักษณะของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

2.1.1. ลักษณะการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย

หลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย สามารถสรุป ได้ว่า วิทยานิพนธ์ทั้งหมดมีการ แสดงหลักฐานประเภทแนวคิด และผลวิจัย และในวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีการหลักฐานประเภท ทฤษฎี (ร้อยละ 70.2) แต่การแสดงหลักฐานที่มาประเภทผลการศึกษานำร่องนั้นมีจำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 1.1) วิทยานิพนธ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีการแสดงจำนวนหลักฐานที่มาของกรอบความคิด การวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษามากที่สุด 334 เล่ม น้อยที่สุดเท่ากับ 0 เล่ม โดยเฉลี่ยแล้ว จำนวนหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัยมีค่าเท่ากับ 90.33 ส่วนใหญ่ในวิทยานิพนธ์จะ

แสดงจำนวนหลักฐานที่มาภาษาไทยมากกว่าจำนวนหลักฐานภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนหลักฐานที่มาภาษาไทยโดยเฉลี่ยเท่ากับ 60.22 เล่ม และจำนวนหลักฐานที่มาภาษาต่างประเทศโดยเฉลี่ยเท่ากับ 30.52 เล่ม เมื่อพิจารณาการแสดงผลฐานที่มาโดยจำแนกประเภทของเอกสารหลักฐานพบว่า ในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาส่วนใหญ่แสดงจำนวนหลักฐานที่มาประเภทตำรา/หนังสือมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 48.1 เล่ม และประเภทเอกสารหลักฐานที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ประเภทบทความทั่วไปและประเภทอื่นๆ ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 0.4

2.1.2. ลักษณะสาระในกรอบความคิดการวิจัย

ลักษณะสาระที่ระบุในกรอบความคิดการวิจัย ประกอบด้วยการระบุตัวแปร การระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และคำอธิบายที่มาของกรอบความคิดการวิจัย เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ สามารถสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ที่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยมีการระบุตัวแปร (ร้อยละ 98.9) ชื่อของตัวแปรที่ระบุในกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่เป็นชื่อที่แสดงลักษณะของตัวแปร (ร้อยละ 89) วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มักจะมีระบุตัวแปรต้นและตัวแปรตามมากที่สุด (ร้อยละ 72.2) ส่วนตัวแปรที่ระบุน้อยที่สุด คือ การระบุตัวแปรตามเพียงตัวเดียวในกรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 0.7) จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่ระบุในกรอบความคิดการวิจัยพบว่า การระบุตัวแปรในกรอบความคิดการวิจัย มี 2 ลักษณะ คือ กรอบความคิดที่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย และกรอบความคิดที่ไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย โดยพบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย (ร้อยละ 90.7) เมื่อพิจารณาจำนวนกรอบความคิดการวิจัยที่ไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยพบว่า กรอบความคิดที่ระบุตัวแปรไม่ครบนั้น ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา (ร้อยละ 33.3)

ลักษณะสาระที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 89.3) วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มักจะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม (ร้อยละ 77.9) วิธีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกรอบความคิดการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการเชื่อมโยงด้วยเส้นทางและลูกศรบอกทิศทาง (ร้อยละ 80.7) มากกว่า การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยคำบรรยาย (ร้อยละ 42.5) จากการวิเคราะห์วิธีการนำเสนอตัวแปรที่จำแนกตามความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า การใช้เส้นทางและลูกศร (ความถี่ของการใช้เส้นทางและลูกศร มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 86.5) นั้นสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ทุกรูปแบบ (รายละเอียดตารางที่ 4.51) ซึ่งต่างจากการใช้คำบรรยาย (ความถี่ของการใช้คำบรรยายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 5) ซึ่งไม่พบการเชื่อมโยงด้วยคำบรรยายกับ

กรอบความคิดที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ จากการวิเคราะห์พบว่าลักษณะเส้นทางและลูกศรที่ใช้มากที่สุด คือ เส้นทางแนวระนาบที่มีหัวลูกศร (ร้อยละ 65.6) ส่วนคำบรรยายที่ใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรมากที่สุด คือ คำว่า "ประกอบด้วย..." (ร้อยละ 50) โดยมักจะใช้ในการบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ มากที่สุด (ร้อยละ 66.7)

ลักษณะสาระที่เกี่ยวกับคำอธิบายที่มาของกรอบความคิดการวิจัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ไม่ระบุคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัย (ร้อยละ 56.9) ส่วนกรอบความคิดการวิจัยที่มีการระบุคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัยนั้น (ร้อยละ 43.1) มีการอธิบายถึง หลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัยมากที่สุด (ร้อยละ 22.9) การอธิบายถึงตัวแปรประกอบ/ประเด็นย่อยของตัวแปร (ร้อยละ 19.8) การอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร (ร้อยละ 17.1) การอธิบายถึงความหมาย/คำจำกัดความของตัวแปร (ร้อยละ 12) การอธิบายถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (ร้อยละ 10.9) การอธิบายถึงการคัดเลือกตัวแปร (ร้อยละ 9.7) การอธิบายถึงความหมายของสัญลักษณ์ในแผนภาพ (ร้อยละ 2.3) การอธิบายถึงการวิธีวิเคราะห์ผลการวิจัย (ร้อยละ 1.9) การอธิบายถึงการบริบทของการวิจัย (ร้อยละ 1.6) การอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการอธิบายถึงการประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ร้อยละ 0.8) และการอธิบายถึงปัญหา/ความสำคัญของการวิจัย (ร้อยละ 0.4)

2.1.3. ประเภทของกรอบความคิดการวิจัย

วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นกรอบความคิดการวิจัยที่พัฒนาเองขึ้นจากแนวคิด/ทฤษฎี (ร้อยละ 67.6) และน้อยที่สุด คือ การใช้กรอบความคิดการวิจัยของผู้อื่น (ร้อยละ 1.4) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยโดยจำแนกตามมหาวิทยาลัย ระดับปริญญา ปีที่ผลิต สาขาวิชา และวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่าลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยที่มีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบลักษณะของกรอบความคิดที่จำแนกตามมหาวิทยาลัย และระดับปริญญา ซึ่งพบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นกรอบความคิดการวิจัยที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิด/ทฤษฎี ยกเว้น วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีกรอบความคิดการวิจัยที่พัฒนาจากกรอบความคิดการวิจัยของผู้อื่น

2.1.4. รูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัย

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มักนำเสนอด้วยรูปแบบแผนภาพ รองลงมา คือ รูปแบบผสม รูปแบบอื่นๆ และน้อยที่สุดคือรูปแบบการบรรยาย เมื่อพิจารณาวิธีการนำกรอบความคิด

จะพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการนำเสนอกรอบความคิดด้วยรูปแบบแผนภาพมากที่สุด ส่วนมหาวิทยาลัยศิลปากรมีการนำเสนอกรอบความคิดด้วยรูปแบบผสมมากที่สุด

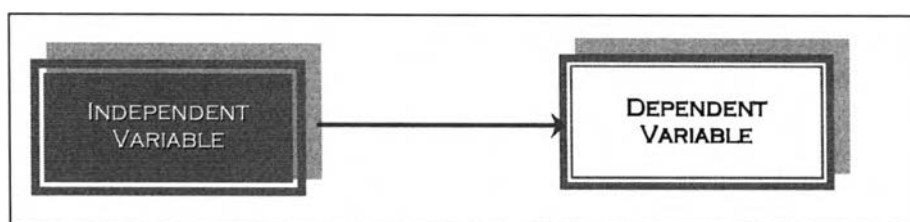
จากผลการวิเคราะห์และการสรุปลักษณะการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยข้างต้น ทำให้สามารถสรุปรูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแผนภาพ รูปแบบการบรรยาย รูปแบบตาราง และรูปแบบผสม โดยการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยด้วยรูปแบบผสม นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ แบบแผนภาพตามด้วยการบรรยาย และแบบบรรยายตามด้วยแผนภาพ และการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยนั้นพบว่า มีลักษณะการแสดงข้อมูลในแผนภาพ 3 แบบ ดังนี้

การนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยรูปแบบแผนภาพ

การนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยด้วยรูปแบบแผนภาพ ที่พบในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษานั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ กรอบความคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด กรอบความคิดการวิจัยที่ไม่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด และกรอบความคิดการวิจัยที่แสดงขั้นตอนการทำวิจัย

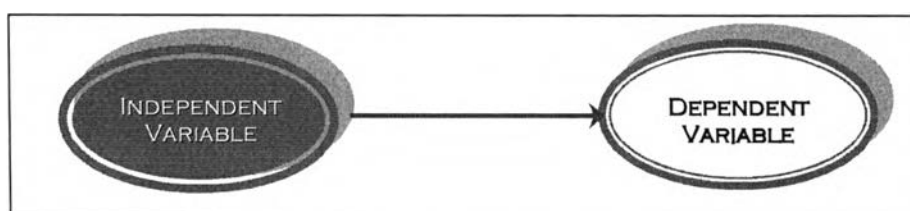
1.1 กรอบความคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด

กรอบความคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในกรณีเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นตัวแปรสังเกตได้ (observed variable)

แผนภาพที่ 5.1 รูปแบบกรอบความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แบบที่ 1

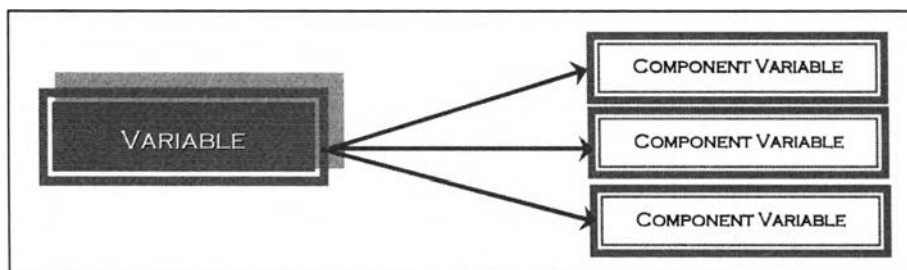
ในกรณีที่ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นตัวแปรโครงสร้าง (non-observed variable) หรือตัวแปรแฝง (latent variable)

แผนภาพที่ 5.2 รูปแบบกรอบความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แบบที่ 2

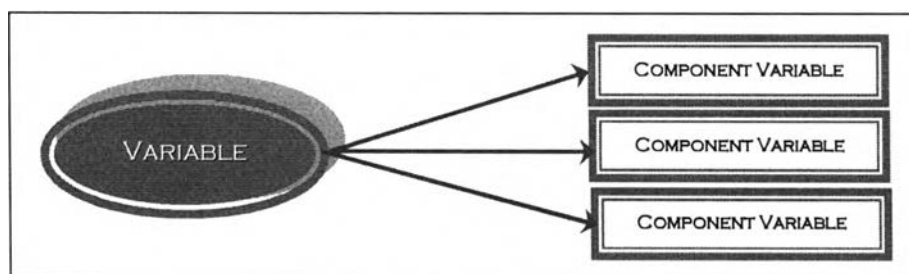
กรอบความคิดการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และตัวแปรประกอบ

ในกรณีที่ตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรสังเกตได้ (observed variable)

แผนภาพที่ 5.3 รูปแบบกรอบความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แบบที่ 3

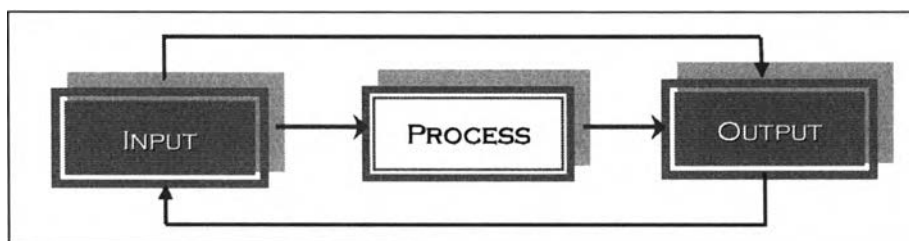
ในกรณีที่ตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรโครงสร้าง (non-observed variable) หรือตัวแปรแฝง (latent variable)

แผนภาพที่ 5.4 รูปแบบกรอบความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แบบที่ 4

ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงระบบ

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงระบบ ประกอบด้วย กลุ่มตัวแปร ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

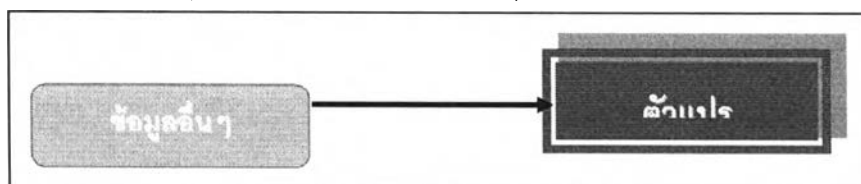

แผนภาพที่ 5.5 รูปแบบกรอบความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แบบที่ 5

1.2 กรอบความคิดการวิจัยที่ไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

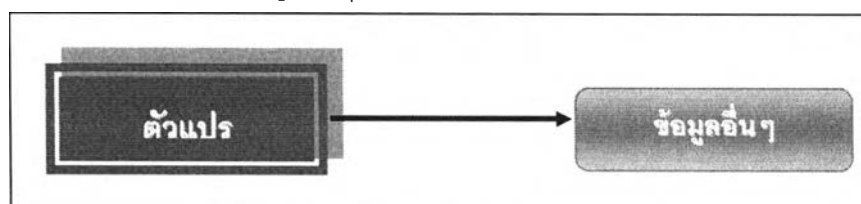
หมายถึง กรอบความคิดการวิจัยที่แสดงตัวแปรในการวิจัยเพียงตัวแปรเดียว ส่วนใหญ่พบว่า มีการนำเสนอข้อมูลอื่น ๆ ในกรอบความคิดการวิจัยด้วย ข้อมูลที่พบในกรอบความคิดการวิจัยนอกเหนือจากตัวแปร ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ขั้นตอนในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเด็น/ปัญหาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย วิธีการวิจัย และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะการแสดงผลแผนภาพ 2 ลักษณะคือ ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 คือ ข้อมูลอื่นๆ ที่ไปยังตัวแปร (ซึ่งข้อมูลอื่นๆ ที่พบมากที่สุด คือ แนวคิด และทฤษฎี)

แผนภาพที่ 5.6 กรอบความคิดการวิจัยที่ไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะที่ 2 คือ ตัวแปรที่ไปยังข้อมูลอื่นๆ

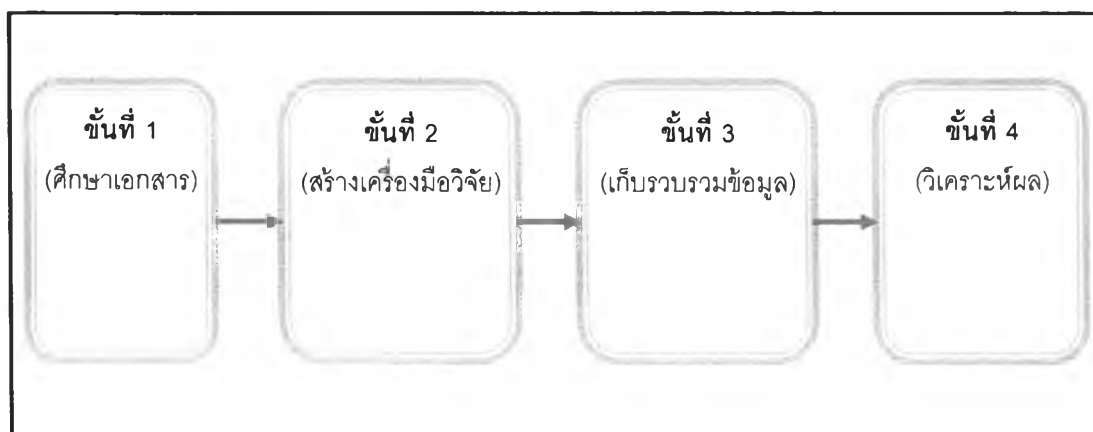
แผนภาพที่ 5.7 กรอบความคิดการวิจัยที่ไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบความคิดการวิจัยใน 2 ลักษณะข้างต้นนี้ จึงไม่มีการแสดงหรือระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ถึงแม้จะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยการลากเส้นและการใช้ลูกศรแสดงทิศทางความสัมพันธ์แต่ไม่ใช่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เนื่องจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น ต้องเป็นการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรไปยังตัวแปร ดังนั้นจึงต้องมี

ตัวแปร 2 ตัวขึ้นไป จึงจะสามารถแสดงหรือระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ จากลักษณะการเชื่อมโยงตัวแปรดังแผนภาพข้างต้น จึงไม่ใช่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

1.3 กรอบความคิดการวิจัยที่มีรูปแบบเป็นกรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย

กรอบความคิดการวิจัยที่มีลักษณะเป็นกรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย คือ กรอบความคิดการวิจัยที่มีการนำเสนอคล้ายกับการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แต่แตกต่างที่ข้อมูลที่น่าสนใจไม่ใช่ตัวแปร และความสัมพันธ์ของตัว โดยมักจะนำเสนอลำดับขั้นตอนการทำวิจัยลักษณะที่พบ มีการนำเสนอ 2 รูปแบบ ดังแผนภาพที่ 20 และ 21

แผนภาพที่ 5.8 รูปแบบของกรอบความคิดที่เป็นกรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย แบบที่ 1

แผนภาพที่ 5.9 รูปแบบของกรอบความคิดที่เป็นกรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย แบบที่ 2

3 ผลการสรุปการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คะแนนความเหมาะสมของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย มี 5 ประเด็น ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิด

ด้านความตรงประเด็นของหลักฐานที่มาของกรอบความคิด พบว่าหลักฐานที่มีใช้แสดงหรืออ้างอิงในกรอบความคิดส่วนใหญ่ที่มีความตรงประเด็นและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัยมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดการวิจัยแต่ละมหาวิทยาลัย พบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดที่ตรงประเด็นมาก และกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการแสดงหลักฐานที่ตรงประเด็นในระดับมากที่สุด

ด้านความครอบคลุมของหลักฐานที่มาของกรอบความคิด พบว่าวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีการแสดงหลักฐานที่มาที่มีความครอบคลุมประเด็นการวิจัยในระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย พบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของทุกมหาวิทยาลัยมีการแสดงหลักฐานที่มาที่มีความครอบคลุมในระดับมากที่สุดทุกมหาวิทยาลัย

ด้านความทันสมัยของหลักฐานที่มาของกรอบความคิด พบว่ากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการแสดงหลักฐานที่มาที่มีความทันสมัยในระดับน้อย เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของทุกมหาวิทยาลัยมักแสดงหลักฐานที่มาที่มีความทันสมัยในระดับน้อย เช่นเดียวกัน

ด้านความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่มาของกรอบความคิด พบว่ากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการแสดงหลักฐานที่มาที่มีความน่าเชื่อถือในระดับมาก เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของแต่ละมหาวิทยาลัยมักแสดงหลักฐานที่มาที่มีความน่าเชื่อถือในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านความชัดเจนของการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิด พบว่ากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการแสดงหลักฐานที่มาที่มีความชัดเจนในระดับน้อย เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันด้านความชัดเจนในการแสดงกรอบความคิดการวิจัยดังนี้ กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากรมีความชัดเจนในการแสดงหลักฐานที่มาในระดับมากที่สุด กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่ามีความชัดเจนในการแสดง

หลักฐานที่มาในระดับมาก และกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่ามีความชัดเจนในการแสดงหลักฐานที่มาในระดับน้อยที่สุด

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการแสดงหลักฐานที่มาโดยรวมที่เหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มักจะแสดงหลักฐานที่มาโดยรวมที่เหมาะสมในระดับมาก ส่วนกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มักจะแสดงหลักฐานที่มาโดยรวมที่เหมาะสมในระดับปานกลาง

2) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของลักษณะสาระในกรอบความคิด

จากการวิเคราะห์พบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการระบุตัวแปรในกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีการระบุตัวแปรในกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีการระบุคำอธิบายกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย พบว่ากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากรมีการระบุคำอธิบายกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการระบุคำอธิบายกรอบความคิดที่มีความเหมาะสมในระดับมาก และกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒการระบุคำอธิบายกรอบความคิด ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีความเหมาะสมของลักษณะสาระที่ระบุในกรอบความคิดระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของแต่ละมหาวิทยาลัย มีความเหมาะสมของลักษณะสาระที่ระบุในกรอบความคิดระดับมากที่สุด

3) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของประเภทของกรอบความคิด

จากการวิเคราะห์พบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีความเหมาะสมของลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยที่มีความเหมาะสมระดับมาก ส่วนกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยที่มีความเหมาะสมระดับน้อย

4) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์พบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีรูปแบบการนำเสนอตัวแปรที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีรูปแบบการนำเสนอตัวแปรที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด กล่าวคือ มักมีรูปแบบการนำเสนอตัวแปรด้วยรูปแบบแผนภาพมากที่สุด ส่วนกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากร มีรูปแบบการนำเสนอตัวแปรที่เหมาะสมในระดับปานกลาง

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีรูปแบบการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของทุกมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมีรูปแบบการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด กล่าวคือ มักมีรูปแบบการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการลากเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากที่สุด

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีรูปแบบการนำเสนอคำอธิบายกรอบความคิดที่เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณากรอบความคิด ของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีรูปแบบการนำเสนอคำอธิบายกรอบความคิดที่เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด กล่าวคือ มักมีรูปแบบการนำเสนอคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัยด้วยการเขียนบรรยายน้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจากกรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มักพบว่า มีรูปแบบการนำเสนอคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัยด้วยการเขียนบรรยายมากที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

กรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีวิธีการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยโดยรวมที่เหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบ

ความคิดการวิจัยส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิธีการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยโดยรวมที่เหมาะสมในระดับมาก ส่วนกรอบความคิดการวิจัยของมหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่มีวิธีการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยโดยรวมที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด

5) การวิเคราะห์ความเหมาะสมของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยโดยรวม

จากการวิเคราะห์พบว่า ผลของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยส่วนใหญ่มีความเหมาะสมของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยโดยรวมในระดับ เมื่อพิจารณากรอบความคิดการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า กรอบความคิดการวิจัย ส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสมของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยโดยรวมในระดับมาก ส่วนกรอบความคิดการวิจัยของมหาวิทยาลัยศิลปากรมีความเหมาะสมของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยโดยรวม ในระดับมากที่สุด

4. สรุปกรอบการพิจารณาผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการวิจัย

ผลสรุปที่น่าเสนอในส่วนนี้ ผู้วิจัยสรุปมาจากข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษาและการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ข้อมูล เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาที่ถูกต้อง ดังนี้

คำนิยามของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

การพัฒนากรอบความคิดการวิจัย (conceptual framework) เป็นขั้นตอนหนึ่งในการวิจัย เป็นการสรุป ทฤษฎี แนวคิด สารสำคัญซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาวิจัย จึงเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องระหว่าง ประเด็นที่ศึกษาวิจัย ทฤษฎีและแนวคิดที่มาของการวิจัย และวิธีวิจัยที่จะนำมาใช้ในการหาคำตอบในประเด็นวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจ ดังนั้นการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย จึงเป็นขั้นในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าในเรื่องที่ผู้วิจัยจะทำการวิจัยนั้นมีประเด็นย่อยๆ อะไรบ้าง มีที่มาจากทฤษฎีและแนวคิดอะไร มีใครศึกษาวิจัยในประเด็นไหนแล้วบ้าง และสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบนั้นมีความแตกต่าง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อศาสตร์ต่าง ๆ อย่างไร จากการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยจะทำให้ผู้วิจัยทราบลักษณะเนื้อหาของประเด็นวิจัยหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น เมื่อผู้วิจัยทราบข้อมูล หรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ชัดเจนแล้ว จะทำให้ผู้วิจัยสามารถออกแบบการวิจัยและเลือกวิธีการวิจัยที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาของประเด็นวิจัยหรือตัวแปรในการวิจัยได้ และสามารถเรียกได้ว่า การพัฒนากรอบความคิดการวิจัย เป็นการสรุปประเด็นหรือตัวแปรทั้งหมดในการวิจัย การแสดงความสัมพันธ์ของประเด็นการวิจัยหรือตัวแปรในการวิจัย และการอธิบายทฤษฎีและแนวคิดที่มา หรือสิ่งที่ผู้วิจัยใช้เป็นฐานทางความคิดเกี่ยวกับการตีความลักษณะของประเด็นที่ศึกษาหรือตัวแปรในการวิจัย และแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการวิจัย

ลักษณะของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนี้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา สามารถสรุปลักษณะของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ดังนี้

หลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย

ประเด็นด้านหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย ควรมีการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย โดยตำแหน่งที่ควรแสดงหลักฐานที่มามากที่สุด คือ การแสดงในส่วนของกรอบความคิดการวิจัย จะมีความชัดเจน และทำให้ผู้อ่านเข้าใจที่มาและแนวคิดของผู้วิจัยของตัวแปรได้ดีขึ้น รูปแบบการแสดงหลักฐานที่มาควรแสดงในรูปแบบของคำบรรยาย ในส่วนของคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัย

ลักษณะสาระในกรอบความคิดการวิจัย

สาระในกรอบความคิดการวิจัย ควรประกอบด้วย การระบุตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย การระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีรูปแบบการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยเส้นทางลูกศรหรือ คำบรรยาย ก็ได้ และการระบุคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัย คำอธิบายที่ควรบรรยายในกรอบความคิดการวิจัย คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ที่มาของตัวแปร ลักษณะของกรอบความคิดการวิจัย การคัดเลือกตัวแปร ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยเขียนให้มีความกระชับ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และไม่เยิ่นเย้อ

ประเภทของกรอบความคิดการวิจัย

สามารถใช้ได้ทั้ง 3 ลักษณะ คือ การพัฒนาขึ้นจากแนวคิด/ทฤษฎี การพัฒนาจากกรอบความคิดการวิจัยของผู้อื่น และการใช้กรอบความคิดการวิจัยของผู้อื่น แต่ผู้วิจัยต้องมีการอธิบายเพิ่มเติมให้ผู้อ่านทราบด้วยว่า เหตุใดจึงเลือกพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในลักษณะนั้นๆ” ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การอธิบายว่า “กรอบความคิดในการวิจัยนี้ ได้พัฒนาขึ้นจากกรอบความคิดของ....เนื่องจาก.....” หรือ

ตัวอย่างที่ 2 “กรอบความคิดการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนอกจากการศึกษาแนวคิด/ทฤษฎี.... เนื่องจาก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในเรื่องที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัย จึงต้องศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีที่ และพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง” หรือ

ตัวอย่างที่ 3 “กรอบความคิดการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดการวิจัยของ.... เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งต้องการตรวจสอบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร.... และผู้วิจัยเห็นว่า กรอบความคิดของ....มีความสอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กรอบความคิดการวิจัยของ....เป็นกรอบความคิดในการวิจัย” เป็นต้น

รูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัย

ควรนำเสนอด้วยรูปแบบผสม ระหว่าง การนำเสนอแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และคำบรรยาย ที่อธิบายถึงที่มาของกรอบความคิดการวิจัย ลักษณะของกรอบความคิดการวิจัย และการคัดเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยรูปแบบผสมนี้ สามารถนำเสนอได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบผสมด้วยการนำเสนอแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ก่อนแล้วจึงเขียนบรรยายเพิ่มเติม และรูปแบบผสมด้วยการเขียนบรรยายก่อนและจึงสรุปเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

อภิปรายผลการวิจัย

1) ลักษณะของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่เพิ่มเติมจากกรอบความคิดเบื้องต้นในการวิจัย มีดังนี้ การแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิด โดยพบว่ามี การแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย 2 ลักษณะ คือ การแสดงลักษณะที่มาของกรอบความคิดในแผนภาพกรอบความคิด และการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดในคำอธิบายกรอบความคิดการวิจัย ข้อค้นพบจากลักษณะสาระในกรอบความคิดการวิจัย คือ การระบุตัวแปรทั้งหมดลงในกรอบความคิด และการไม่ระบุตัวแปรทั้งหมดลงในกรอบความคิด จากการวิเคราะห์ พบว่า กรอบความคิดการวิจัยที่ระบุตัวแปรในกรอบความคิดการวิจัยเพียงตัวเดียว มักมีแนวโน้มเป็นกรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย และมีแนวโน้มเป็นกรอบความคิดการวิจัยที่ไม่สมบูรณ์ และทำให้ความสัมพันธ์ที่ระบุในกรอบความคิดการวิจัย ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งอาจเป็นผลให้ งานวิจัยมีคุณภาพต่ำได้ เนื่องมีการพัฒนาแนวคิด/ทฤษฎีในการวิจัยไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Rocco & Plakhotnik, 2009; Randolph 2009 และ Lajom & Magno 2010 ที่พบว่างานวิจัยไม่มีการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่ไม่มีคุณภาพ

2) ลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย มีส่วนที่เหมือนและต่างกัน ดังนี้

ส่วนที่เหมือนกัน คือ กรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาทุกเล่มมีการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิดการวิจัย และลักษณะกรอบความคิดการวิจัยส่วนจะพัฒนาจากแนวคิดและทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่

ส่วนที่ต่างกัน คือ รูปแบบการนำเสนอกรอบความคิด โดยพบว่ากรอบความคิดส่วนใหญ่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศิลปากรนั้นมีรูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดด้วยรูปแบบผสมมากที่สุด ส่วนการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มักแสดงกรอบความคิดการวิจัยในรูปแบบแผนภาพและรูปแบบตาราง

3) จากผลการวิจัยที่พบว่าผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะบริบทด้านมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และแนวคิดของนักวิจัยที่แตกต่างกัน จากข้อค้นพบนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง พบว่าอาจารย์แต่ละท่านมีแนวคิดในการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่เหมือนและแตกต่างกัน ส่วนที่เหมือนกัน คือ อาจารย์แต่ละท่านเห็นว่า การพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนั้นควรมีการแสดงหลักฐานที่มาของกรอบความคิด ควรมีรูปแบบแผนภูมิซึ่งเป็นรูปแบบที่ทำให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างชัดเจน และเป็นรูปแบบของกรอบความคิดการวิจัยที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ตรงกัน ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ที่แตกต่างกัน คือ ความคิดเห็นการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศิลปากร มีความคิดเห็นที่เหมือนคือ รูปแบบการนำเสนอกรอบความคิดการวิจัยควรนำเสนอในรูปแบบผสม ซึ่งแตกต่างกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีความคิดเห็นว่าการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนั้นควรแสดงในรูปแบบแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างเดียวกันเพียงพอ ไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายที่ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาในบทที่ 2 จากแนวคิดและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปเป็นข้อค้นพบได้ว่า แนวคิดของอาจารย์หรือผู้สอนระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างนั้นจะส่งผลให้ผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนั้นแตกต่างกัน

4) จากกลุ่มตัวอย่าง 400 เล่ม มีวิทยานิพนธ์ที่มีการพัฒนากรอบความคิด 281 เล่ม พบว่ามีการอบความคิดแสดงขั้นตอนการวิจัย 52 เล่ม ร้อยละ 18.5 ความเหมาะสมของกรอบความคิดส่วนใหญ่พบว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบระยะเวลาในการศึกษาและคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของนิสิตครุศาสตร์ที่มีคุณลักษณะต่างกัน ของ กิตติยานภลัย ภูตระกูลพบว่า นิสิตในแต่ละสาขายังมีความเข้าใจในรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยไม่ตรงกัน และยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยคุณภาพวิทยานิพนธ์ในองค์ประกอบด้านการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากนิสิตบางส่วนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในการวิจัยคลาดเคลื่อน

5) ลักษณะของกรอบความคิดการวิจัยที่ไม่ตรงตามนิยามของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย คือ กรอบแสดงขั้นตอนการวิจัย จากการวิเคราะห์ พบว่า กรอบขั้นตอนการวิจัย ส่วนใหญ่มักจะนำเสนอในรูปแบบแผนภาพ ซึ่งการนำเสนอกรอบความคิดส่วนใหญ่ก็มีการนำเสนอด้วยรูปแบบแผนภาพเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อไม่ให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ในการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยผู้วิจัยจึงควรศึกษาการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัย และ ระเบียบวิธีวิจัยอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ผลวิจัยเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันทางการศึกษาที่เปิดสอนทางการศึกษา ซึ่งผลวิจัยจะเป็นข้อมูลให้มหาวิทยาลัยและสถานบันต่างๆ ทราบว่าผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาในของมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีการเปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์แต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีลักษณะใดบ้าง การพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีความแตกต่างกันหรือไม่ มีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการวิจัยมากน้อยเพียงใด รวมทั้งข้อมูลในส่วนของผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการวิจัย และผลการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยที่มีความคลาดเคลื่อน โดยสามารถนำข้อมูลนี้ไปเพื่อพัฒนาการวิจัยโดยจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักวิจัยมีความรู้และสามารถพัฒนากรอบความคิดการวิจัยให้ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย โดยผลการวิเคราะห์การพัฒนากรอบความคิดการวิจัย จะช่วยให้นักวิจัยทราบถึงความหมายและการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย และสามารถนำผลการวิเคราะห์นี้ไปใช้เป็นกรอบการพิจารณากรอบความคิดในงานวิจัยของตนเอง

2. ประโยชน์ทางวิชาการที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในด้านการพัฒนากรอบความคิด และช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่จะทำกรวิจัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนากรอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้การวิจัยมีคุณภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนารอบความคิดการวิจัย โดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนารอบความคิดการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักวิจัยที่ยังไม่เคยทำวิจัยมาก่อน หรือนักวิจัยที่ยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการพัฒนารอบความคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถต่อยอดความรู้จากงานวิจัยนี้ โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและนักวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารอบความคิดการวิจัยในวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาโดยการเขียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน